

TRIBUNA

PER UN GRAPAT DE DÓLARS MÉS

JOSÉ BONET NAVARRO

Catedràtic de Dret Processal UVEG. Acadèmic de la RACV

IL·LUSTRACIÓ: ANNIE SPRATT

Tot o casi tot té un preu. Bona prova és aquella pel·lícula mítica de Sergio Leone titulada “per qualche dollaro in più” traduïda lliurement per estos lars com “la muerte tiene un precio”. I si encara hi ha dubtes sobre esta evidència, poden donar-li una llegida a la taula indemnitatòria per danys i perjudicats causats a les persones en accidents de circulació. Ahí es fixa, per exemple, en 93.973,52 € l’indemnisació a favor del cònjuge viuud (encara que si la víctima tenia més de 67 anys, la cosa baixa fins a casi la mitat); o en 15.662,25 € o 31.324,51 € per pèrdua de feto a conseqüència d’accident, segons si respectivament es va perdre fins o a partir de les dotze setmanes de gestació.

Certament, el preu de les coses es suponen que ha de ser just. De fet, fins i tot la preconstitucional Llei de 16 de desembre de 1954, d’Expropiació Forçosa, s’ompli de paràgrafs referits al «justiprecio». No obstant, quan d’apitonar per l’erari públic es tracta, lo de la justícia sembla que significa legislar mesquinament i, a continuació, atrincherar a un exèrcit d’advocats de l’Estat per a tractar de no pagar a tota costa, o, si no hi ha més remei, que siga lo menys possible. La justícia i l’interès públic sembla que consistix en maltractar a l’individu (o individus).

Com no podia ser d’un altra manera, la llibertat, i la seua falta, no escapen de tindre també un preu, ajustat per aquell que tot s’ho legisla, s’ho resol i s’ho executa. És clar, i comunament acceptat, que la vida en societat suponen constants concessions de llibertat, bàsicament perquè, com diuen que proclamava Sartre, «la meua llibertat acaba on comença la dels demés». Això és lo normal i no passa res, perquè

compensa en les ventages de la vida en societat. Però a voltes les concessions superen els límits de l’anomenada «soportabilitat» i el patiment ya no compensa tant. En tals casos és quan mereixem una justa reparació, proporcional a l’excessiva concessió de drets que –a bones o a males– oferim a favor de l’interès social. L’exemple més immediat el tenim quan, a pesar de la presunció d’inocència que es suponen nos protegix, algú es veu privat de llibertat preventivament, ab la finalitat d’evitar possibles fugues, que es destrüixquen proves, o fins i tot, per a protegir a la víctima. Si després hi ha condena, puix no és greu l’assunt, perquè solament ha supost avançar lo que correspon per la pena (artícul 58 del Còdic Penal). El problema és quan, per les més variades raons, el pres preventiu o provisional resulta al final absolt, es sobreseix el procediment o es dicta sentència condenatòria a privació de llibertat per temps inferior al que ya hi havia previament patit. Sembla que en tals casos s’impon una justa reparació a través d’una indemnissació (art. 294 de la Llei Orgànica del Poder Judicial).

Durant molt de temps, no hi havia especial problema per a reparar en espècie, a canvi de la pena que puga correspondre en la mateixa o en una altra causa, sempre que els fets foren coetànus o anteriors, per allò de no generar crèdits d’impunitat. No obstant, quan, per escassa ment delinquentes, no hi ha pena que compensar, tot són dificultats per a reparar econòmicament. Per lo pronte, fins que el Tribunal Constitucional a penes fa quatre dies ho va remediar, solament s’indemnisava per inexistència del fet imputat i, com a molt, per l’anomenada «inexistència subjectiva» gràcies una juris-

prudència del Tribunal Suprem transitòriament generosa fins que canvià en 2010, segons ella per culpa del Tribunal Europeu de Drets Humans. Més o menys, es concedia l’indemnisació quan demostraves l’inocència, però no quan s’absolia per falta de proves, és a dir, en la pràctica totalitat de les ocasions. En estos casos, la reparació passava per la prèvia declaració d’un error judicial que pràcticament mai es donava perquè decretar la presó provisional no implica necessàriament error, per molt que despuix procedisca absoldre. D’esta forma, este patiment extraordinari de les persones a favor o en interès de la societat quedava en la pràctica totalitat de les ocasions orfe d’una justa reparació. Aixina, podies passar-te un parell d’anys compartint duches en a saber quí, separat de la teua vida quotidiana, de la família i amics, i perdre la teua ocupació, vivenda i fins a la salut, i quan t’absolen perquè resulta que eres inocent, encara que siga per falta de proves de càrrec suficients (i, des de 2010, encara que es demostre que l’autor del delictu va ser un altre), et despedixen en una palmadeta en el llom i si t’he vist no m’enrecorde, segurament pensant: «no hi ha verdatder inocent, sino insuficientment investigat». I tot açò ha vingut ocorrent mentre els espanyols nos vanagloriàvem de ser una societat moderna i avançada, sobretot en comparació als països d’encara més al sur, est i oest.

La Sentència del Tribunal Constitucional 85/2019, de 19 de juny, va acabar ab esta situació, i, entre moltes altres coses célebres, afirma que «la persecució de interesos objetivos vinculados a la protección de la comunidad permite la limitación del derecho inviolable a la libertad, en las condiciones y en los casos previstos por la ley, pero también activa un mecanismo de compensación del extraordinario sacrificio que impone». D’eixa forma, no s’ha de reparar perquè s’haja resolt ab error, ni per funcionament anormal de l’Administració de Justícia, sino pel patiment de la persona a favor de la societat. Esta forma de vore-ho representa una fita rellevant a la que vaticine un llarc recorregut, inclosa la seua alçada a ranc constitucional, si realment avancem com a societat.

Aixina les coses, el passat 24 de novembre de 2020 el Consell de Ministres va aprovar el denominat “Anteproyecto de Ley de Enjuiciamiento Criminal”, que, segons diu inspirant-se en la regulació francesa, establíx un sistema per a donar aplicació al dret a la reparació de la presó provisional seguida d’absolució. Llamentablement, en cas d’aprovar-se tal i com està ara, podriem entrar en bucle, puix es torna a incórrer en algun dels “errors” que varen dur a una part de la doctrina, aixina com al Tribunal Europeu de Drets Humans i al Tribunal Constitucional, a posar en solfa el precari sistema espanyol de reparació, entre unes altres coses, perquè una volta més deixa fóra de la reparació els supòsits d’archiu “cuando no existan indicios racionales de la comisión del hecho que haya dado lugar a la formación del procedimiento”, i “cuando no haya elementos suficientes para atribuir la responsabilidad criminal a una persona determinada”. Encara que hem de reconèixer algunes millores, si la providència no ho remedia, així tornarem a l’infeleix idea de la palmadeta en el llom i a gojar de certs internaments en centre penitenciari sense cap reparació i ni tan sols un mínim d’agraïment. A lo manco, reconegam lo que de subdesenroll hi ha en tot açò.

TRAZOS
IGNACIO GIL LÁZARO

Desafuero miserable

Mejor que Sánchez no hable más de aquella maldita República

Sánchez compareció esta semana en el Congreso. Matraca boba para tapar su fracaso mayúsculo. Un nuevo ejercicio dialéctico rebosante de cinismo, soberbia, vanidad, hipocresía y mentiras. Autobombo estúpido alejado por completo de la cruda realidad cotidiana imperante a causa de la caótica incapacidad de este sujeto falaz y sectario al que no le importa para nada la carga dramática que supone el desconcierto, el paro, la miseria, la falta de expectativas y la angustia insoportable que padece la sociedad española por su culpa. Un tipo sin escrúpulos empeñado en dividir a la Nación, arruinarla, resucitar los peores fantasmas del pasado y ahora también dar aliento a la violencia de las bandas de extrema izquierda convocadas contra Vox por Pablo Iglesias. Un intento criminal de impedir que millones de compatriotas ejerzan su derecho inalienable a la participación política. Ataque directo a la democracia que retrata la vileza de esta gentuza gobernante dispuesta a cualquier cosa con tal de imponerse mientras condenan a los españoles al hambre –negando ayuda efectiva a los sectores más golpeados por la crisis– al tiempo que dilapida millones de euros en oscuras maniobras financieras como la que ha beneficiado incomprensiblemente a la aerolínea chavista o sigue con el grifo abierto de las subvenciones públicas destinadas a expandir su agenda ideológica. El colmo del desafuero miserable perpetrado por Sánchez este reciente 14 de abril en la tribuna del Congreso fue iniciar su intervención insistiendo en presentar como idílico el recuerdo de aquella República tortuosa que trato de erigirse sobre la aniquilación de los derechos, la opinión y las creencias de la mitad de la población española. República contra la que el propio PSOE se alzó en armas en octubre de 1934 con la intención de derribar a la coalición de gobierno que los españoles habían elegido en las urnas. República en la que días antes de las elecciones de febrero de 1936 Largo Caballero dijo a las claras que si no ganaba la izquierda entonces habría que ir a la guerra civil. República en la que uno de los dos jefes de la oposición parlamentaria –el otro se libro porque no le encontraron– fue asesinado sacado de su casa por miembros de las fuerzas de orden público, entre ellos algunos escoltas de Indalecio Prieto. En definitiva, República en la que nunca creyeron socialistas ni comunistas concibiéndola solo como un corto paso instrumental para acceder a la revolución proletaria. Así pues mejor que Sánchez no hable más de aquella maldita Segunda República. Torva. Nefasta. Perversa. Suicida. Letal y sangrienta para España.